

editionem secuti sunt Bibliothecæ Patrum curatores, A Coloniensis tom. XI, et Lugdunensis tom. XVIII. Daniel quoque Nesselius promisit ex Cæsareo codice continuationem hujus Chronici usque ad annum 1347. Continuationem ab anno 1279 ad 1310 Wicardo de Polheim, archiepiscopo Saltzburgensi, tribui, Lambecius tom. II, p. 3, adnotavit, qui et continuationis usque ad annum 1347 meminit pag. 70. Cætera Hermanni scripta apud Anonymum Mellicensem cap. 91 memorantur hæc :

1. *Gesta Chunradi et Henrici.*

2. Carmen *De conflictu ovis et lini*, et aliud in modum *Theoduli*. Aliud item *De contemptu mundi*. Ex carmine *De virtutibus* vide Eccardi tom. II Corporis mediæ ævi, pag. 6.

3. Liber *De principalibus computi regulis.*

His a Trithemio adduntur : 4. *Vitæ plurium sanctorum.*

5. *De Physiognomia.*

6. *De compositione sive mensura astrolabii et de ejus utilitate*, quæ duo scripta primus edidit Bernardus Pez tom. III Thesauri Anecdotorum, parte II, pag. 95 et 109. Hos propter libros Hermannus inventor astrolabii habitus fuit a Guilelmo Durando, IV, 22, aliisque. Vide laudati Pezii prolegomena, pag. IX. Sed notum est ante Ptolemæi tempora usum astrolabii jam frequentatum fuisse.

7. *De eclipsibus.*

8. *De quadratura circuli.*

9. *De conflictu rhythmomachiarum.*

10. Honorius, IV, 12, scribit *dulcisonum cantum* composuisse. Anonymus Mellicensis : *in musica pene modernis omnibus subtiliorem, cantilenas plurimas de musica, cantusque de sanctis, satis auctorabiles edi-*

disse. Trithemius : præter scriptum *De musica et aliud De monochordo ait dulci et regulari melodiū eum cantus et prosas pulcherrimas composuisse. E quibus est illa de beata Virgine dulcissima, Salve, Regina (2) et Alma Redemptoris Mater, et cætera quarum copiosus est numerus.* Sequentia quoque, *Veni, sancte Spiritus et emitte cœlitus lucis tuæ radium* ad Hermannum auctorem refertur. Vide Joannem Egonem de Viris illustribus Augiæ Divitis, cap. 28, pag. 689, tom. I Anecdotorum Bernhardi Pezii parte II, pag. 68, et Possevinum in Apparatu. Longe plura adduntur tum ab eodem Egone, tum a Joanne Metzlero cap. 47 De viris illustribus Sangallensibus tom. I ejusdem Pezii parte III, pag. 582. *Ave, præclara maris Stella.* Historiæ sive Officia Annuntiationis et S. Mariæ Magdalænæ responsorium, *Simon Barjona.* Et sequentia : *Rex omnipotens* de Ascensione Domini : et Historia de angelis. Denique, Trithemio teste, transtulit nonnulla Græcorum philosophorum et Arabum astrologorum volumina in Latinum; e quibus Joannes Metzlerus nominat rhetoricam et poesin Aristotelis ex Arabico. * Scripsit etiam hymnum seu rhythmum applaudens gloriæ Henrici II imperatoris, cum, Obbone regni Ungariæ invasore pulso, Petrum legitimum principem restituit. Incipit hæc cantilena : *Vox hæc melos pangat.* Vide Alberticum in Chronico ad an. 1045. Hermanni hujus elogium historicum ab ejus familiari anno forte 1054 conscriptum e ms. codice Vindobonensi dedit Muratorius Antiq. tom. III, pag. 953. In eo vero, præter opera Contracti hic recensita, commemoratur libellus *De octo viciis capitalibus jocundulus metrica diversitate lyricum poetice* (sic).

(2) Hanc alii minus verisimiliter Ademaro Podjensi episcopo tribuerunt, unde *Antiphona de Podia* apud Albericum in Chronico ad an. 1130, pag. 263; alii Petro de Monsoncio, episcopo circa an. 960 Com-

postellano. Vide Nicolaum Antonium, VI, 14, Biblioth. Vet. Hispan., pag. 579; S. Bernardi Opera, tom. II, edit. novæ Mabillonianæ Paris. 1719 fol., p. 758, 749.

AD VITAM HERMANNI CONTRACTI

PROLOGUS USSERMANNI.

(Germaniæ sacre Prodrumus, tom. I, ad calcem Chronici Hermanni.)

Hermanni Chronici continuationem præfati nostri D codices auspicantur ab ejusdem Vita, scripta a Bertholdo, ejus discipulo, ut testatur Anonymus Mellicensis (libro *De Script. eccl.*, c. 92), ac Murensis codex, qui ad calcem Chronici Hermanni notat : *Ashinc Bertholdus*, ac mox Vitam Hermanni orditur. De quo quidem Bertholdo diximus jam in dissertatione operis prævia.

Vitam igitur hanc continuationi isti ex codicibus nostris præmittendam censuimus, tum ut Bertholdi hujus scripta, quæ quidem Mellicensis Anonymus indicat, integra habeamus, cum etiam ut nihil quod

Hermannum spectat, hic desideretur. Edidit quidem illam, a nostra parum diversam, et a cl. Garellio sibi e Cæsarea Vindobonensi bibliotheca communicatam, Lud. Ant. Muratorius Antiquit. Ital. tom. III, p. 953, sub nomine *Elogii Hermanni Contracti ab ejus familiari conscripti*. Sed in paucorum manibus sunt ista volumina.

Equidem brevis elogii nomen aptius meretur hæc Vita, quippe quæ præter paucas admodum vitæ ejusdem circumstantias, virtutum ejus encomia, ac operum illius indiculum nihil fere complectitur eorum quæ aliorum Vitæ scriptores particularia

adnotare plerumque solent. Quæ quidem ex ipsius A Chronico hic in compendio sistere haud abs re duximus.

Natales suos ac progeniem ipse prodit Hermannus variis in locis. Memoratis ad an. 1009 Wolferadi comitis junioris nuptiis cum Ililtrude se eorum filium, ac aliorum quatuordecim liberorum fratrem profitetur. Mox anno sequente 1010 Wolferadi senioris comitis, paterni sui avi, obitum refert, omisso tamen familiæ nomine; quam vero omnes ex Veringensibus comitibus repetunt, quos inter apud plerosque scriptores supplendus est Wolferadus hic senior. Comitatum istum in Suevia olim amplissimum Crusius (*Annal. Suev.* p. II, l. VI, c. 9) ab Alpibus Suevicis ultra Danubium usque extendit, qui deficiente priore stirpe partim dapiferis de Walpurg, B partim Zolleranis cessit.

Wolferadi hujus senioris conjux et avia Hermannus fuit Bertha, cujus ipse obitum ad an. 1032 consignat. Berthæ patrum fuisse Reginboldum seu Reginboldum, in pugna contra Ungaros apud Augustam occisum ad ann. 955 scribit. Matrem illi tribuit S. Udalrici Augustani episcopi sororem, quam ad an. 971 Luitgardam appellat, matrem quoque Adalberonis avunculo suo Udalrico in episcopatu successoris destinati. Tertius ejus filius, qui et Berthæ pater, ex Vita S. Udalrici c. 15 apud Velsorum eruitur, Manegoldus frater prædicti Adalberonis. Hos igitur omnes Luitgardæ S. Udalrici sorori, qualem ex stemmate genealogico apud eundem Velsorum, p. 589, unicam habuit, tribuendos C esse extra dubium est.

At major est in eorum patre seu Luitgardæ marito statuendo difficultas. Vocatur equidem in laudato stemmate Luitgarda hæc prima uxor Burchardi II, seu junioris, Sueviæ sive Alemanniæ ducis, qui ducatum ab an. 957 usque ad an. 973 tenuit, uti ad istos annos scribit Hermannus. Verum nulli dictæ Luitgardæ ex eo filii suscepti fuisse memorantur in tota Vita S. Udalrici, nec apud Stumpfium (*Chron. Helvet.* L. IV, c. 38). Crusius quidem (*Annal. Suev.* p. II, l. III, c. 11) Adalberonem et Reginboldum cum aliis Burchardo ex Luitgarda filios tribuit, satis tamen fabulose, dum Reginboldum primum monasterii S. Afræ Augustæ an. 1012 abbatem facit, qui tamen jam an. 955 in prælio occubuit. Nec aibi Burchardi hujus filios me legisse memini imo in nova editione operis *l'Art de vérifier les dates* t. III, p. 67, an. 973, prorsus sine mascula prole decessisse scribitur, uti et in Chronico Petershusano infra edendo. Huic ipsi Burchardo, si Witichindo Corbeiensi (*Annal.* l. III, Meibom. t. I *Script.*, p. 656) fides, jam anno saltem 955 nupserat filia fratris regis, Hadwigis scilicet, Henrici Baviaræ ducis, fratris Ottonis I regis, filia, quam passim alteram Burchardi ducis conjugem statuunt scriptores. Jam tum ergo Luitgarda prima uxor obierat, quam ipse jam viduam et dictorum filiorum ex alio priore conjugio matrem duxisse videtur. Atque hunc qui-

dem primum ejus maritum ad an. 971 pandit Hermannus, parentelæ suæ, si quis alius, certe optime gnarus, dum Adalberonem, juniorem ut videtur, priorum ipsius filiorum fratrem, Luitgardæ sororis S. Udalrici, et Peiere comitis filium vocat. Sed quisnam hic Peiere comes? altum certe illius apud omnes istius temporis genealogos est silentium. Notatur quidem in antiquissimo catalogo nominum priorum in Alamannia Teutonica olim usitatorum (*GOLDAST. Script.* t. II, p. 105) etiam nomen PEIR, quod huic satis affine est, Latina tamen ejus nomenclatura haud additur. Vix non Peringerum seu Peringerium hic latere suspicor, quem inter comites Zurichgoviæ, quæ ducatus Alemanniæ pars erat, ex chartis traditionum S. Galli producit Herrgottus (*Geneal. Habsburg.* t. II) ad annos 942, 948 et 950, et ultimo quidem loco una cum ipso duce Burchardo, qui nescio qua ratione jam tum dux dici potuerit, ducatum adhuc ad an. 954 saltem tenente Ludolfo Ottonis regis filio, nisi id de Suevia tantum aut alia ducatus Alemanniæ parte sit intelligendum, maxime in Zurichgovia, ubi ceu ducis Burchardi senioris filius titulum forte et potestatem una cum patris sui bonis obtinuit. Verum hæc alio spectant. Quod si, ut conjicimus, Peringerus iste, Zurichgoviæ comes, primus Luitgardæ maritus fuerit, breve admodum dicendum est hujus cum Burchardo matrimonium, quippe ex dictis intra annos 951 et 955 subsistens. Sed hæc conjecturæ limites haud excedant: grates habebimus illi qui certiora nos de isto Peiere comite edocuerit.

His igitur missis, cætera ex Hermanno prosequamur. Ex tribus supra memoratis Luitgardæ liberis Adalbero clericus et cælebs, nec adeo Berthæ pater esse potuit. Reginboldus jam an. 955 in prælio occumbens, qui patruus Berthæ dicitur, alium fratrem habere debuit, Berthæ patrem. Hunc adeo Manegoldum eorum fratrem fuisse necesse est. Frequens in familia Dilingensi Manegoldi nomen Luitgarda inde descendens aliis quoque familiis per filium suum Manegoldum induxisse videtur, quod saltem in Veringensi passim deinceps occurrit.

De hoc ipso autem Manegoldo, ut ut certo Luitgardæ filio, et Berthæ aviæ Hermannus patre, parum aut nihil in monumentis recurrit. Manegoldus et D Wolfradus inter comites recensentur in diplomate Ottonis I pro ecclesia Curiensi an. 972, apud Herrgott l. c., n. 141, ex quibus Wolfradus facile avus Hermannus, et Manegoldus Berthæ pater, ac Wolfradi deinceps gener esse potuit. Hujus porro, ut videtur, Manegoldi comitatum in pago Zurichgeue prodit alterum ejusdem Ottonis diploma pro cella Megnardi an. 975 (*HERRGOTT l. c.*, n. 143). Ex quo adeo genitam esse putamus Bertham an. 1032 defunctam, haud utique repugnante temporum ratione; quæ enim jam 1009 filium nubilem habuit, circa hæc tempora nasci debuit. Quo magis etiam nostram de Peringerio pariter Zurichgoviæ comite, Manegoldi patre, conjecturam firmari arbitramur. Quid vero

conjectatus sit interpolator codicis Augiensis sæc. XIV, dum Luitgardam una cum filiis Helfensteinianæ familiæ adnumeravit, nos saltem haud assequimur, nisi illorum quoque patrem ex eadem familia, utique his temporibus posteriore, fuisse putaverit, aut posteriores originem suam inde traxisse. Id vero disquirere instituti nostri haud est.

Hucusque de paterna Hermanni nostri prosapia, quæ ex ejus Chronico habemus, illustravimus. Tantumdem vero lucis inde haud accipimus, ut genus quoque ejus maternum in apicem deducamus. De illo id unum prodit filius, dum ad an. 1009 matrem suam vocat Hiltrudem, nescio cujus Piligrini et Berthradæ filiam, quam anno 1052, ætatis circiter sexagesimo primo, mortuam plangit ex generosa stirpe prognatam. Bucelinus in Menologio Benedictino ad d. 19 Maii maternam hanc prosapiam a comitibus de Thierstein repetit, nullo tamen, ut solet, asserti sui vade producto; nec etiam familiæ hujus originem ad usque sæculum X, quo nata est Hiltrudis, referre permittunt eruta hucusque documenta. Sed in tantopere incertis diutius hariolari haud vacat.

Hujus vero Hiltrudis cum Wolferado juniore matrimonium satis fuisse secundum discimus pariter ex Hermanno, qui ad eundem an. 1009 scribit se enumerato quindecim ex eo liberos prodiisse, e quibus tamen ipse unicum Werinharium an. 1021 natum et an. 1055 in Palæstina ante se defunctum memorat. Ex omnibus autem an. 1052 defuncta matre non nisi septem fuisse superstites ibidem dicuntur. Hos inter recensendi sunt Wolferadus III, Isnen-

sis in Algoia monasterii fundator, et frater ejus Manegoldus cum sorore vidua Irmengarde, de quibus Chronicon Isnense (apud P. Hess. in *Prodr. Monum. Guelph.*, p. 275). Unde simul discimus Wolferadum II, Hermanni patrem, annum primum 1065, v Kal. April., fatis concessisse, quamvis alii ejus obitum ad an. 1069, v Kal. Nov., differant.

Inter germanos vero Hermanni maxime refulsit memoratus jam Manegoldus, qui in funesto schismate inter sacerdotium et imperium anno 1077 a regni principibus legatus ad Gregorium VII papam directus, etiam Forchheimensi conventui interfuit, magnus propterea amator veritatis dictus Paulo Bernriedensi in Vita Gregorii VII, qui eum amplissimo elogio honorat (*ibid.*, n. 81) tanquam *fidelem apostolicæ institutionis sectatorem et propagatorem*: qui, inquit, *ex generosa et religiosa B. Uduatrici Augustensis episcopi genealogia procreatus, et a sapientissimo fratre suo, Hermanno videlicet Contracto, in omni observantia Christianæ religionis ad unguem informatus in tantum projectus, ut ante finem suum, quem senex et plenus dierum attigit, quibusdam virtutum signis effulserit, et prophetiæ, quemadmodum in occisione filii patuit, dono venerabiliter claruerit; prius enim de eo scripserat, quod filiorum suorum alterum in celibatu occisum, imo ipsius occisionis ejus diem longo locorum intervallo remotus per Spiritum mirabiliter agnovit.*

Tantum de Hermanni parentela ex ipso plerumque Hermanno proloqui visum; cætera lectores adjiciant, et nonnulla adhuc nos in sequentibus notis dabimus.

HERMANNI CONTRACTI

VITA SEU ELOGIUM

A BERTHOLDO EJUS DISCIPULO SCRIPTA.

(Apud Usserman. *ubi supra*, p. 145.)

Hermannus, qui et heros magnus, religiosi comitis Wolferadi filius, ab incunte ætate in exteriori lumine passione paralytica omnibus membris dissolutorie contractus, in interiori autem ingenii vena præ cunctis sui sæculi viris mirabiliter dilatatus, artium omnium perplexitates metrorumque subtilitates per semetipsum suo sensu fere comprehendit. Totus semper a primis (3) annis [*Mural.* hujus studio et otii vacanter traditus, et vitam plenaria divina-

(5) Natus est Hermannus, se ipso teste, die 18 Junii an. 1015, et 15 Sept. an. 1020, septennis, litteris traditus; locum vero haud exprimit, qui tamen alteriter fuit, Augiense scilicet vel San-Gallense monasterium, utrumque id temporis ob scholas suas celeberrimum. Postremum adoptat Trithemius (*Annal. Hirs.* t. I, p. 148), manifesto tamen anachronismo, dum Hermannum nostrum post Helericum scholasticum, magistrum suum, anno 1005 defunctum, docendi munus ibi suscepisse tradit, quo utique necdum natus erat. Trithemio quoad locum

rum et sæcularium litterarum peritia magnus effectus est, ut ab omnibus ad magisterium et doctrinam ejus undique confluentibus stupori et admirationi haberetur]. Ea autem per omnes artium compages immanitate dissolutus erat, ut nec se loco in quo ponebatur absque juvante quolibet aliquorsum se movere, neve saltem in aliud latus vertere posset; sed in sella quadam gestatoria a ministro suo depositus, vix curvatim ad agendum quilibet sedere potestatem consentit scriptor Chronici Mellicensis (*Pez-Script. Austr.* t. I, p. 224) hæc ad annum 1044 referens: *Hermannus Contractus fuit filius nobilissimi comitis de Weringen, et fuit in studio in monasterio S. Galli primo.* Unde haud immerito censet Gundlingius Hermannum in S. Galli cœnobio primum fuisse eruditum, exinde autem in Augiam delatum, ibique monachum factum. Ac talem se, non vero San-Gallensem passim ipse prodit in Chronico, præcipue ad an. 1048. Vide notam (5) sequentem.